

Grupurile de lucru ale Platformei pentru o tranziție justă

Acțiunea 1: Ghidul schimburilor de
cunoștințe

noiembrie 2023

*Regional and
Urban Policy*

Acțiunea 1: Elaborarea de resurse pentru a îmbunătăți schimburile de cunoștințe și a promova diseminarea cunoștințelor și a concluziilor în ceea ce privește tranziția justă

Liderii acțiunii: *Societatea Valea Jiului, Asociația europeană a agențiilor de dezvoltare*

Participanții la acțiune: *Secretariatul Comisiei pentru cărbune de la Universitatea Catolică Eszterházy Károly, Universitatea Trakia*

Categoria: *Orizontală*

Grupurile de lucru ale Platformei pentru o tranziție justă, înființate în noiembrie 2021, reunesc toate părțile interesate din întreaga Europă care împărtășesc aceeași preocupare pentru persoanele și locurile afectate de tranziția către o economie neutră din punct de vedere climatic. Grupurile de lucru pentru **oțel, ciment și produse chimice** se concentrează fiecare pe un anumit sector cu emisii mari de dioxid de carbon care este puternic afectat de tranziție, în timp ce un al patrulea grup de lucru se concentrează pe **strategia orizontală pentru părțile interesate**.

După ce și-au finalizat [documentele privind domeniul de aplicare](#), în care au schițat zonele de interes și obiectivele grupului de lucru din care fac parte, membrii grupurilor de lucru au elaborat un [plan comun de punere în aplicare](#), în care sunt definite cele 17 acțiuni ale lor. Acest plan a fost finalizat și publicat în aprilie 2023. Pe parcursul restului anului, liderii acțiunii, împreună cu alți membri ai grupului de lucru care participă la acțiune, au pus în aplicare acțiunea respectivă.

Acest document prezintă rezultatul final al Acțiunii 1.

Declinare a responsabilității:

Informațiile și opiniile cuprinse în prezentul document aparțin membrilor grupurilor de lucru pentru oțel, ciment, produse chimice și strategia orizontală pentru părțile interesate din cadrul Platformei pentru o tranziție justă și nu reflectă opinia oficială a Comisiei Europene. Comisia nu garantează acuratețea informațiilor din acest document. Nici Comisia, nici vreo persoană care acționează în numele Comisiei nu poate fi considerată responsabilă pentru informațiile conținute în acest document și nici pentru modul în care pot fi utilizate acestea. Reutilizarea este autorizată cu condiția menționării sursei și cu condiția de a nu denatura sensul sau mesajul inițial al documentului. Comisia Europeană nu poate fi considerată răspunzătoare pentru nicio consecință care rezultă din reutilizare. Politica de reutilizare a documentelor Comisiei Europene este pusă în aplicare prin Decizia 2011/833/UE a Comisiei din 12 decembrie 2011 privind reutilizarea documentelor Comisiei (JO L 330, 14.12.2011, p. 39).

Introducere

Provocările abordate de Acțiunea 1

Una dintre cele mai mari bariere în calea procesului tranziției juste este lipsa de informații cu privire la acest proces în sine și la modul de accesare a sprijinului disponibil.¹ Acest lucru este valabil atât pentru regiunile care își abordează provocările în mod izolat, deși se confruntă cu provocări similare cu ale altor regiuni, cât și pentru actorii-cheie care sunt excluși din procesul de tranziție. Activitățile de schimb de cunoștințe pot contribui la depășirea barierelor informaționale. Regiunile pot învăța și se pot inspira din inițiativele și soluțiile reușite – și nereușite – din alte regiuni cu privire la provocările tranziției juste, creând sinergii în beneficiul reciproc și ajungând să elaboreze soluții noi și specifice. Pentru reușita tranziției juste este esențial, de asemenea, să înțelegem cine sunt actorii care lucrează la mecanismul pentru o tranziție justă și la planurile teritoriale pentru o tranziție justă, astfel încât să fie conștienți unii de existența celorlalți și să îi punem în legătură, putând identifica astfel actori-cheie care încă nu sunt implicați în acest proces.

Obiectivele Acțiunii 1

Acest document este menit a fi un ghid cuprinzător care să contribuie la îmbunătățirea schimbului de cunoștințe și a învățării în domeniul tranziției juste, creând astfel legături între actorii care lucrează în acest domeniu și promovând oportunități de schimb de cunoștințe.

Sunt oferite răspunsuri la trei întrebări de bază:

- Cum se poate realiza schimbul de cunoștințe?
- Cu cine se poate realiza schimbul de cunoștințe?
- Cum se poate finanța schimbul de cunoștințe?

Ghidul este structurat în funcție de necesități, este cât se poate de concis și, ori de câte ori este posibil, se bazează pe instrumentele existente și face trimiteri la acestea, deoarece adesea sunt disponibile deja surse bune de informații. În plus, bunele practici prezentate oferă informații exemplare.

Un centru de cunoștințe permanent actualizat privind procesul de tranziție justă este [Arhiva de cunoștințe a Platformei pentru o tranziție justă](#). Aceasta include abordări de politică și proiecte care pot servi adesea drept bune practici și sursă de inspirație în căutarea de cunoștințe și informații.

Ghidul este rezultatul activității Grupului de lucru orizontal al [Platformei pentru o tranziție justă](#) a Comisiei Europene. Reunind părți interesate din întreaga Europă, grupurile de lucru ale Platformei pentru o tranziție justă oferă un forum pentru schimburi strategice de cunoștințe cu privire la provocările comune ale părților interesate implicate în procesul de tranziție din regiunile cu emisii mari de carbon. În special Grupul de lucru orizontal abordează aspecte comune, multitematice din regiunile cele mai afectate, cum ar fi, printre altele, **orientări pentru monitorizarea și implementarea proiectelor de tranziție**

---

¹ Un sondaj recent în rândul părților interesate de tranziția justă, realizat ca parte a activităților grupului de lucru orizontal, a constatat că „indisponibilitatea informațiilor privind procesele de tranziție justă” și „lipsa de informații privind modul de accesare a sprijinului disponibil” sunt două dintre cele trei bariere majore cu care se confruntă când elaborează sau depun proiecte privind tranziția justă.

justă, un set de instrumente pentru comunicarea privind tranziția justă și această resursă pentru îmbunătățirea schimburilor de cunoștințe.

Părți interesate vizate de Acțiunea 1

Acest document este destinat actorilor relevanți din regiunile Fondului pentru o tranziție justă (FTJ), inclusiv autorităților guvernamentale și publice, mediului de afaceri și industriei, mediului academic și centrelor de cercetare, societății civile și ONG-urilor, precum și altora.

Cum a fost pusă în aplicare această acțiune

Activitatea de elaborare a acestei acțiuni a fost demarată de membrii grupului acțiunii, care au efectuat cercetări ample cu privire la inițiativele, abordările și bunele practici existente care erau relevante pentru schimbul de cunoștințe. În urma acestei cercetări, materialele în stadiu de proiect au fost diseminate altor membri ai grupului de lucru pentru a primi feedback și pentru a include cunoștințele și experiențele unei game mai largi de părți interesate, cu scopul de a se asigura că rezultatul final al acțiunii este cât mai practic și mai ușor de aplicat.

Ghidul schimbului de cunoștințe

Cum se poate realiza schimbul de cunoștințe – primii pași

Înainte de a începe și de a planifica un schimb de cunoștințe, trebuie să știți clar ce anume vreți și aveți nevoie să obțineți. În acest scop, trebuie efectuată o analiză preliminară.

1. Analiza nevoilor

Ca prim pas, încercați să vă gândiți care sunt exact nevoile dvs. și cu ce provocări vă confrunțați. Dacă vă sunt clare aceste aspecte, veți putea căuta mai bine parteneri pentru schimbul de cunoștințe și vă veți mări șansele de reușită. Poate că și alte regiuni și alți actori să se fi confruntat cu provocări similare în trecut și puteți învăța mult din abordările acestora. Poate că mai există și alt grup de părți interesate care încearcă să găsească o soluție la o problemă similară, iar schimbul de informații cu acest grup ar putea fi o sursă de inspirație pentru idei noi și ar putea oferi îndrumări pentru continuarea demersului.

2. Cercetarea condițiilor-cadru

Este esențial și să cercetați cadrul procesului de tranziție echitabilă din regiunea dvs., pentru a clarifica posibilitatea/fezabilitatea anumitor acțiuni și persoanele care trebuie implicate. Printre aceste cadre se numără temeiul legal sub forma [planurilor teritoriale pentru o tranziție justă](#), alte strategii și planuri de acțiune conexe la nivel regional/local, precum și inițiative și acțiuni deja întreprinse sau în curs de desfășurare. De asemenea, este importantă o bună cunoaștere a planurilor teritoriale pentru o tranziție justă, pentru a înțelege ce acțiuni sunt eligibile pentru finanțare, inclusiv activitățile de schimb de cunoștințe. O importanță vitală pentru reușita schimbului (schimburilor) de cunoștințe o are trecerea corespunzătoare în revistă a planului teritorial pentru o tranziție justă din regiunea dvs., a stadiului actual de implementare, a cadrului de monitorizare și a actorilor implicați.

3. Cartografierea părților interesate și colectarea de informații

În cele din urmă, o cartografiere a părților interesate relevante din regiunea dvs. – atât a celor care sunt implicate în procesul de tranziție echitabilă, cât și a celor care nu sunt implicate în prezent, dar ar trebui să fie – precum și a surselor de informații existente va fi foarte utilă pentru reușita schimbului de cunoștințe și, în general, pentru depășirea provocărilor și a obstacolelor identificate. Un punct de plecare bun pentru cartografierea părților interesate este Baza de date cu actorii din regiunile FTJ elaborată de grupul de lucru al Platformei pentru o tranziție justă. În ceea ce privește sursele de informații, se pot găsi numeroase documente de referință la nivel european, în special pe [Platforma pentru o tranziție justă](#). Este posibil să existe și alte materiale informative la nivel național și/sau regional. Aici, autoritatea de management responsabilă cu tranziția justă din regiunea dvs. ar trebui să fie primul dvs. punct de contact.

Tipologia schimburilor de cunoștințe și a celor mai bune practici

Această secțiune tratează succint diferitele tipuri de schimburi de cunoștințe și prezintă surse valoroase de informații privind asistența tehnică disponibilă și cele mai bune practici.

1. Identificarea tipului ideal de schimb – din punct de vedere practic

Există mai multe tipuri de schimburi și, în general, nevoile ar trebui să determine formatul optim, dar sunt câteva aspecte care merită luate în considerare. Obiectivul acestui capitol nu este de a face o clasificare teoretică, ci de a ne concentra asupra avantajelor și dezavantajelor diferitelor formate. Practic, se pot distinge două tipuri de schimburi: formate online și în persoană (tabelul 1).

Tabelul 1 Avantaje și dezavantaje ale diferitor tipuri de schimburi

	ONLINE	ÎN PERSOANĂ
Avantaje	<ul style="list-style-type: none"> • Relativ ușor de găsit un moment al organizării convenabil pentru toți participanții • Modalitate de contact eficientă din punct de vedere al timpului • Format mai puțin solicitant pentru resursele umane • Costuri mici sau chiar inexistente 	<ul style="list-style-type: none"> • Poate oferi perspective mai profunde cu privire la provocările și nevoile unei anumite regiuni • Se poate înțelege mai ușor mediul de lucru al unui anumit actor • Potențial sporit de continuare a colaborării
Dezavantaje	<ul style="list-style-type: none"> • Destul de impersonal • Potențial redus de continuare a colaborării • Este mai dificil de înțeles mediul de lucru al unui anumit actor • Oferă mai puține perspective și impresii cu privire la provocări 	<ul style="list-style-type: none"> • Este mai dificil de găsit o dată optimă pentru toată lumea • Regiunea-gazdă are nevoie de mai mult timp pentru pregătiri • Este posibil să implice costuri mai mari atât pentru regiunile-gazdă, cât și pentru cele invitate • Format solicitant pentru resursele umane

Numărul potențialilor participanți este un alt aspect care ar putea influența formatul ideal al unui schimb. Dacă subiectul este bine descris, organizarea de **întâlniri online bilaterale și concentrate** ar putea oferi un cadru de discuție eficient. **Observarea directă la locul de muncă** este o ocazie specială pentru o persoană de a petrece mai mult timp într-o altă organizație și de a dobândi cunoștințe mai aprofundate. Este o modalitate eficientă și intensivă de învățare, dar necesită mult timp atât din partea vizitatorului, cât și a gazdei. Dacă aveți nevoie de implicarea mai multor persoane cu o gamă largă de know-how, merită să organizați o **vizită de grup**. Subiectele schimbului ar

trebui să determine componența optimă a delegației, deși numărul optim ar putea reprezenta o problemă. Merită să se aibă în vedere un grup restrâns care să poată acoperi competențele și know-how-ul relevante, pentru a evita modalitățile ineficiente de lucru.

2. Exemple de schimburi între mediul academic și industrie

Deși această acțiune se concentrează pe schimburile dintre regiunile carbonifere, este important să se ia în considerare și alte tipuri de schimburi, cum ar fi cele dintre mediul academic și industrie. Tranziția necesită o gamă largă de know-how și cunoștințe, iar mediul academic și industria joacă un rol important în implementarea cu succes a tranziției, în special datorită potențialului de inovare bazat pe cooperarea dintre cele două sectoare și posibilelor sinergii.

În ceea ce privește prioritățile strategice, sunt identificate următoarele principii fundamentale pe baza cărora ar trebui să fie puse în practică parteneriatele dintre mediul academic și industrie:

- concentrarea pe oportunitățile și avantajele competitive ale regiunilor, asigurând în același timp coerența cu prioritățile naționale;
- orientarea către piață a activităților de cercetare pe baza intereselor și a problemelor legate de afaceri și pe baza cooperării cu reprezentanți ai sectoarelor de afaceri;
- un parteneriat multisectorial organizat pe baza principiului deschiderii și al incluziunii;
- o integrare holistă în lanțul valoric;
- crearea de rețele internaționale cu experiențe identice și complementare și cu activități legate de interese în domeniul științei și al afacerilor.

În acest fel se instituie un sistem unic pentru:

- crearea unei culturi pentru utilizarea rezultatelor activităților de cercetare;
- alinierea activităților de cercetare cu sectorul industrial și cu societatea;
- promovarea transferului tehnologic formalizat (prin acorduri de licență și de cooperare).

Figura 1 Cadru logic de colaborare între mediul academic și industrie

3. Asistență tehnică

Există diverse posibilități de asistență tehnică la nivel european și s-au luat și alte inițiative în domeniul mai larg al tranziției energetice, care s-ar putea dovedi a fi surse valoroase de bune practici și de consolidare a capacităților unei anumite regiuni. Iată o listă cu câteva exemple relevante de programe de asistență tehnică care sunt active până la sfârșitul anului 2023:

- **JTP GROUNDWORK:** JTP GROUNDWORK (activități de bază pentru Platforma pentru o tranziție justă) sprijină regiunile FTJ în implementarea planurilor lor teritoriale pentru o tranziție justă, oferind asistență tehnică și servicii de consultanță adaptate. Printre serviciile posibile se numără: planificarea și dezvoltarea de proiecte; consolidarea capacităților; implicarea și mobilizarea părților interesate; consolidarea colaborării.
- **C4T GROUNDWORK:** C4T GROUNDWORK sprijină autoritățile de management responsabile cu punerea în aplicare a Fondului european de dezvoltare regională (FEDR) și a Fondului de coeziune în statele membre eligibile ale UE, cu accent pe obiectivul de politică 2, investiții pentru „o Europă mai verde, rezilientă, cu emisii reduse de dioxid de carbon, care se îndreaptă către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon”, prin furnizarea de consultanță și asistență tehnică adaptată.
- **START:** START oferă sprijin personalizat, pe termen scurt, regiunilor carbonifere+ pe o gamă largă de subiecte legate de tranziție. Programul sprijină eforturile de decarbonizare a producției și a utilizării energiei, de diversificare a activităților economice și de dezvoltare socială în regiunile și comunitățile care sunt puternic afectate de tranziția către renunțarea la combustibilii fosili.
- **TARGET:** Programul „Technical Assistance for a Green Energy Transition (Asistență tehnică pentru o tranziție către energia verde – TARGET), lansat în noiembrie 2021,

este un instrument tehnic menit să asiste îndeaproape regiunile din UE care utilizează cărbune, turbă și șisturi bituminoase la identificarea și elaborarea de proiecte pentru energie curată și eficiență energetică. De asemenea, va susține investițiile durabile și crearea de locuri de muncă la nivel local pentru renunțarea la activitățile bazate pe combustibili fosili. Acest mecanism este gratuit pentru beneficiarii săi.

- **JASPERS:** Programul „Asistență comună în vederea sprijinirii proiectelor în regiunile europene” (JASPERS) este un parteneriat de asistență tehnică între Comisia Europeană (Direcția Generală Politică Regională și Urbană), Banca Europeană de Investiții și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare. JASPERS ajută orașele și regiunile să realizeze proiecte de înaltă calitate. Experții parteneriatului oferă sprijin independent și practic în cadrul strategiilor, al programelor și al proiectelor pentru a realiza investiții finanțate de UE care să promoveze creșterea economică și să deschidă calea către o Europă mai verde, mai conectată și mai inovatoare. Asistența JASPERS este gratuită pentru autoritățile locale și promotori și este disponibilă pentru majoritatea țărilor din UE și a celor în faza de preaderare.
- **ELENA:** Programul „Asistență europeană pentru energie locală” (ELENA) oferă asistență tehnică pentru investiții în domeniul eficienței energetice și al energiei regenerabile care vizează clădirile și transportul urban inovator.

4. Exemple de bune practici

JTPeers Exchange

[JTPeers Exchange](#) este un program lansat în cadrul Platformei pentru o tranziție justă în 2023, pentru a facilita schimburile și colaborarea între regiunile FTJ și alte părți interesate și practicieni relevanți cu o gamă largă de competențe, cunoștințe și experiență pe teme legate de tranziția justă. Obiectivul este acela de a sprijini regiunile FTJ la punerea în aplicare a planurilor lor teritoriale pentru o tranziție justă și acoperă atât regiunile carbonifere, cât și cele cu emisii mari de carbon. Există două tipuri de schimburi: cele dintre două regiuni și cele dintre o regiune și un expert, ambele tipuri de schimburi determinând schimburi de cunoștințe și de bune practici în ceea ce privește punerea în aplicare a FTJ.

În septembrie 2023 a fost selectat primul grup de regiuni care să participe la schimburile din cadrul programului JTPeers. Acestea sunt prezentate în tabelul de mai jos.

Tabelul 2 Prezentare generală a regiunilor JTPeers selectate în 2023

Regiunile participante	Domeniile de interes
Legături regiune-regiune	
Norrbottn (SE) și Midlands (IE) se vor angaja într-un schimb personal, cu sprijinul suplimentar al unui expert din Heves (HU).	Abordări participative și bazate pe comunitate, diversificare economică ecologică, crearea de locuri de muncă, energie curată la prețuri accesibile, guvernare pe mai multe niveluri, consolidarea capacităților.
Macedonia de Vest (EL), Velenje (SI) și Silezia Inferioară (PL) (personal)	Implicarea părților interesate, elaborarea de proiecte, diversificarea economică verde, cooperare transfrontalieră,

	guvernanța tranziției, comunități energetice.
Zasavje (SI) și Silezia Inferioară (PL) (personal)	Reabilitarea/reconversia terenurilor, elaborarea de politici, diversificarea economică verde.
Ida-Virumaa (EE) și Macedonia de Vest (EL) (online)	Observatoare privind tranziția justă, elaborarea de proiecte, atragerea de investiții.
Legături regiune-expert	
Gotland (SE) va face schimb de experiență cu un expert din Macedonia de Vest (EL) (online)	Îmbunătățirea mecanismului de guvernanță pe mai multe niveluri și a capacității administrative pentru punerea în aplicare a planului teritorial pentru o tranziție justă, energie curată.
Silezia (PL) va face schimb de experiență cu un expert din Valea Jiului (RO) (online)	Proiectarea unui sistem de monitorizare și management pentru un observator regional privind tranziția justă.
Moravia-Silezia (CZ) va face schimb de experiență personal cu un expert din Silezia (PL)	Dezvoltarea peisajului postminier

exchangeEU

Programul exchangeEU a permis schimburi semnificative și tangibile între regiunile carbonifere+ din întreaga Europă. Regiunile participante au avut posibilitatea de a valorifica:

- o agendă de schimburi, adaptată la interesele și nevoile regiunilor participante;
- oportunități de învățare practică și rezultate tangibile pentru acțiuni de colaborare;
- crearea unei rețele de practicieni pe termen lung.

La prima rundă au participat 19 delegații din 18 regiuni carbonifere+ în tranziție, iar la a doua rundă au participat 23 de delegații din 18 regiuni carbonifere+. Toate schimburile au fost foarte bine documentate, rezultând o bogată bază de informații despre regiunile participante. La punerea în aplicare a fiecărui schimb au fost implicați facilitatori din partea UE, ceea ce a făcut ca schimburile să fie concentrate și eficiente, aducând plusvaloare reală. Puteți accesa toate pliantele pe site-ul web al programului pentru a studia subiectele prioritare, principalele provocări și recomandările. Tabelul 2 conține o prezentare generală a schimburilor care au avut loc.

Tabelul 3 Schimburile implementate cu subiectele prioritare în cadrul exchangeEU

Regiunile participante	Domeniile de interes
Runda întâi	
Schimb între Zasavje (SI), Moravia-Silezia (CZ), Ungaria de Nord (HU)	<ul style="list-style-type: none"> – Guvernanța tranziției și strategii de tranziție – Sustenabilitatea infrastructurii și a siturilor

Schimb între Regiunea Nitra Superioară (SK), Regiunea de Coeziune Estică (SI), Valea Jiului (RO)	<ul style="list-style-type: none"> - Diversificarea economică și dezvoltarea regională - Tranziția către o energie curată
Schimb între Małopolska (PL), Aragón (ES), Ústí (CZ)	<ul style="list-style-type: none"> - Sustenabilitatea infrastructurii și a siturilor - Structura socială și comunitatea
Schimb între Macedonia de Vest (EL) Stara Zagora (BG)	<ul style="list-style-type: none"> - Guvernanța tranziției și strategia de tranziție - Structura socială și comunitatea
Schimb între Midlands (IE) și Macedonia de Vest (EL)	<ul style="list-style-type: none"> - Structura socială și comunitatea - Diversificarea economică și dezvoltarea regională
Schimb între Leipzig (DE) și Karlovy Vary (CZ)	<ul style="list-style-type: none"> - Diversificarea economică și dezvoltarea regională - Guvernanța tranziției și strategia de tranziție
Schimb între Asturias (ES) și Silezia (PL)	<ul style="list-style-type: none"> - Guvernanța tranziției și strategia de tranziție
Schimb între Saxonia-Anhalt (DE) și Ida-Virumaa (EE)	<ul style="list-style-type: none"> - Diversificarea economică și dezvoltarea regională - Structura socială și comunitatea
Runda a doua	
Schimb între Lusatia (DE) și Zgorzelec (PL)	<ul style="list-style-type: none"> - Infrastructură durabilă - Recultivarea vechilor zone carbonifere
Schimb între Ungaria de Nord (HU), Nitra Superioară (SK) și Macedonia de Vest (EL)	<ul style="list-style-type: none"> - Comunități energetice - Recalificarea și perfecționarea lucrătorilor - Implicarea părților interesate
Schimb între Ungaria de Nord (HU) și Zasavje (SI)	<ul style="list-style-type: none"> - Diversificarea economică prin dezvoltarea infrastructurii - Implementarea proiectelor de tranziție justă
Schimb între Stara Zagora (BG) și Karlovy Vary (CZ)	<ul style="list-style-type: none"> - Digitalizare și inovare - Recultivarea regiunilor carbonifere pentru turism
Schimb între Nitra Superioară (SK), Ústí (CZ) și Asturias (ES)	<ul style="list-style-type: none"> - Guvernanța și utilizarea finanțării din FTJ - Economia hidrogenului
Schimb între Macedonia de Vest (EL), Moravia-Silezia (CZ) și Ida-Virumaa (EE)	<ul style="list-style-type: none"> - Implicarea tineretului în procesul de tranziție justă - Implementarea de proiecte
Schimb între regiunea Rheinisch (DE) și Wielkopolska de Est (PL)	<ul style="list-style-type: none"> - Guvernanța tranziției - Diversificarea economică, cu accent pe creșterea atractivității regiunilor pentru tineri
Schimb între Ida-Virumaa (EE), cantonul Sisak-Moslavina (HR) și Macedonia de Vest (EL)	<ul style="list-style-type: none"> - Diversificarea economică - Recalificare și perfecționare - Implicarea municipalităților în tranziția justă

Schimb între regiunea Savinjsko-Šaleška (SI) și Silezia (PL)

- Tranziția către o energie curată
- Diversificarea industriei și revitalizare

Modalități de identificare a partenerilor pentru schimburi de cunoștințe

Cooperarea joacă un rol esențial în planificarea și punerea în aplicare a tranziției juste: mecanismul pentru o tranziție justă este un instrument nou pentru toate statele membre ale UE, motiv pentru care „gândirea în comun și conlucrarea” ar putea spori eficiența tranziției și șansele de reușită ale acesteia. Pentru o anumită regiune, ar putea fi vitală crearea de parteneriate cu alte regiuni care se confruntă cu aceleași provocări – sau cel puțin cu provocări similare. Acest capitol oferă câteva experiențe practice privind modalitățile de a identifica parteneri pentru schimbul de cunoștințe.

1. Prezentare generală a regiunilor eligibile pentru FTJ

O hartă a regiunilor participante la FTJ este disponibilă pe [site-ul Platformei pentru o tranziție justă](#). Regiunile pot fi împărțite în categorii principale în funcție de sectorul economic pe care se bazează (figura 2).

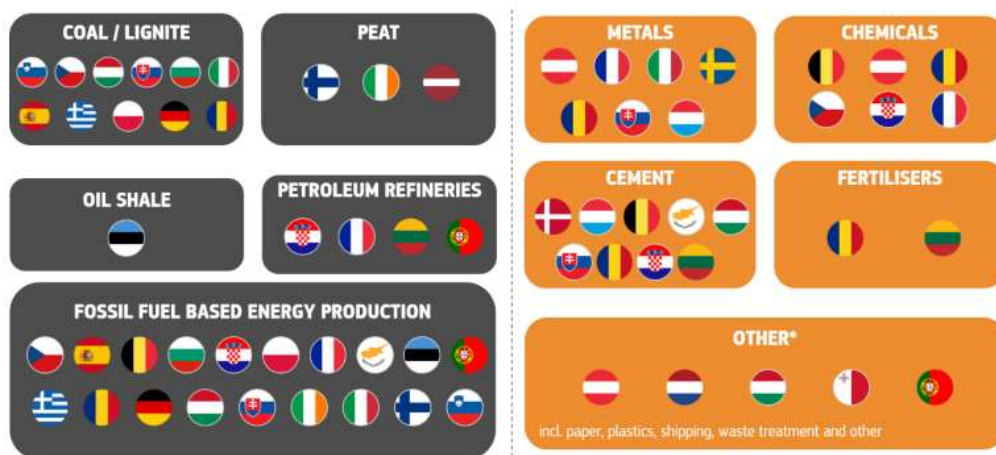

Figura 2 Sectoarele în declin (cu gri) și în curs de transformare (cu portocaliu), identificate în anexe D la [Raportele de țară pentru semestrul european din februarie 2020](#)

2. Identificarea posibilelor regiuni de cooperare

Primul pas vital pentru a vă construi rețeaua este să găsiți regiunea care este relevantă pentru dvs. și cu care ați putea avea o cooperare care să aducă plusvaloare regiunii și organizației dvs. Există mai multe modalități de a aduna informații despre regiuni. Merită în special **să studiați planurile teritoriale pentru o tranziție justă ale regiunilor**, care sunt disponibile și pe site-ul [Platformei pentru o tranziție justă](#). Având în vedere că planurile teritoriale pentru o tranziție justă au aceeași structură, este relativ ușor să găsiți părțile relevante care abordează nevoile și provocările identificate. O altă variantă este să **explorați evenimentele organizate de Platforma pentru o tranziție justă și de Inițiativa pentru regiunile carbonifere în tranziție**, printre care se numără și conferințele de pe Platforma pentru o tranziție justă, în cadrul cărora nu numai că se poate afla despre provocările specifice regiunii, dar se pot identifica și actorii-cheie ai acestei tranziții.

În plus față de aceste oportunități, merită să evidențiem [programul exchangeEU](#), care a făcut parte și din Inițiativa pentru regiunile carbonifere în tranziție și a reprezentat o

oportunitate pentru schimburi semnificative și tangibile între regiunile carbonifere+ din întreaga Europă. La finalul programului s-au realizat [broșuri](#) – pe lângă numeroase materiale utile, precum [povestile de succes](#) – care conțin nu doar profilurile regiunilor și provocările comune identificate, ci și recomandări și concluzii desprinse. Aceste broșuri informative conțin, de asemenea, referiri la principalii actori și la principalele organizații din fiecare regiune carboniferă+. În plus, un program important de remarcat este JTPeers Exchange, aflat în derulare, care reunește regiuni și alte părți interesate și experți relevanți, atât din regiunile cu emisii mari de carbon, cât și din cele care folosesc intensiv cărbunele, pentru a face schimb de cunoștințe și experiență în vederea sprijinirii punerii în aplicare a planurilor teritoriale pentru o tranziție justă. Acest program a fost lansat în 2023 și va redeschide apelurile pentru regiunile și experții interesați să se înscrie în 2024.

Cele mai bune practici din diferite regiuni (nu numai din cadrul Platformei pentru o tranziție justă) pot fi consultate, pe categorii, pe site-ul [Zone funcționale din UE](#) (un proiect-pilot al Comisiei Europene, implementat împreună cu Banca Mondială).

3. Găsirea partenerului potrivit

Odată ce ați identificat regiunea care se confruntă cu provocări similare sau ați găsit o bună practică din care puteți învăța, următorul pas este să găsiți un partener cu care să colaborați. Aceasta ar putea fi cea mai dificilă parte a procesului. În etapa anterioară, explorând regiunile (de exemplu, studiind planuri teritoriale pentru o tranziție justă sau prezentări/înregistrări video de la conferințe de pe Platforma pentru o tranziție justă), este posibil să fi localizat unele organizații și actori care lucrează în domeniul tranziției juste într-o anumită regiune.

Pentru ca această etapă să decurgă mai lin și mai eficient, membrii Acțiunii 1 și Secretariatul Platformei pentru o tranziție justă au creat o **bază de date** în care puteți găsi **puncte locale de contact** din aproape toate regiunile eligibile pentru FTJ. Aceasta acoperă o varietate amplă de actori locali și include numele, domeniul de expertiză și datele de contact ale organizațiilor. Cu ajutorul acestei baze de date, puteți lua ușor legătura cu actorii din regiunea-țintă.

O altă bază de date foarte utilă din cadrul Platformei pentru o tranziție justă este [baza de date cu experții JTPeers](#). Aceasta este o bază de date cu experți care lucrează în domeniul tranziției juste în întreaga Europă. Odată incluse în baza de date, regiunile cuprinse în FTJ și alte părți interesate pot solicita consultanță din partea experților cu privire la modul de implementare a proiectelor de tranziție justă.

Regiunile care caută parteneri s-ar putea inspira și din conceptul de „orașe gemene” sau „orașe înfrățite”, care au o tradiție îndelungată în Europa. Ideea de bază este de a stabili relații cu o entitate geografică (fie că este vorba de un oraș, de o municipalitate sau de o regiune) pentru a coopera și a face schimburi cu regularitate, în beneficiul ambilor parteneri.

Concluzii

1. Construirea unei colaborări cu alte regiuni care se bazează puternic cărbunele+ ori au emisii mari de carbon necesită capacități din partea organizației care inițiază căutarea, dar, dacă găsiți partenerii potriviți, puteți crea plusvaloare și sinergii.
2. Există programe care pot acoperi eventualul decalaj de capacitate, cum ar fi programul exchangeEU și JTPeers (în capitolele anterioare au fost menționate și altele). Merită să nu pierdeți din vedere oportunitățile de cooperare.

3. Merită să consultați site-ul Platformei pentru o tranziție justă, unde puteți accesa planurile teritoriale pentru o tranziție justă ale regiunilor: acestea includ provocările și nevoile regiunilor.
4. Odată ce aveți o imagine de ansamblu a regiunilor, puteți începe identificarea partenerului potrivit. Seturile de date descrise mai sus ar putea eficientiza această etapă.
5. Cooperarea poate fi consolidată dacă puteți identifica o provocare comună pe care doriți să o abordați împreună. Regiunile care se bazează puternic pe cărbune+ și cele cu emisii mari de carbon sunt foarte diferite, dar provocările sunt surprinzător de asemănătoare.
6. Pe parcursul schimbului – chiar și în faza de căutare a partenerului – merită să lucrați într-un mod cât se poate de concentrat: existența unor subiecte bine definite și a unor obiective clare și bine descrise poate contribui la eficiența cooperării.

Cum se poate finanța schimbul de cunoștințe

Există numeroase oportunități de finanțare din partea UE, dar încercarea de a le înțelege poate fi o sarcină descurajantă. Există o multitudine de programe și de fonduri alocate, iar fiecare dintre ele este gestionat de diferite organisme europene și/sau naționale și, prin urmare, urmărește obiective diferite și respectă reguli diferite. Cu toate acestea, ca în multe alte cazuri, realitatea este mai puțin complicată decât pare la prima vedere.

Toate oportunitățile de finanțare europeană provin din bugetul UE, așa-numitul [cadru financiar multianual](#) (CFM). Acesta este un buget pe termen lung, care se întinde pe mai mulți ani. CFM actual acoperă perioada 2021-2027. În plus față de CFM, UE a creat un instrument temporar de finanțare fără precedent, numit [NextGenerationEU](#) ca reacție la pandemia de COVID-19. Bugetul UE și instrumentul NextGenerationEU sunt împărțite în diferite programe și fonduri.

O prezentare generală foarte bună și cuprinzătoare a diferitelor programe și fonduri de finanțare ale UE se găsește în [Ghidul privind finanțarea UE](#) (ediția 2023) al Serviciului de Cercetare al Parlamentului European, grupul de reflecție al Parlamentului European. Ghidul împarte diferitele fonduri UE în funcție de temele de finanțare, de exemplu, „politică regională” sau „energie”. În plus față de programele de finanțare ale UE, există diferite forme de finanțare destinate furnizării de asistență tehnică, care pun în legătură regiunile și alte părți interesate în diferite calități.

Asistență tehnică

Mai jos sunt prezentate câteva exemple de oportunități de asistență tehnică aflate la dispoziția regiunilor:

- **JTP Groundwork**

Lansat în cadrul Platformei pentru o tranziție echitabilă în 2023, programul JTP Groundwork (activități de bază pentru Platforma pentru o tranziție justă) este o asistență tehnică disponibilă regiunilor eligibile pentru FTJ. Prin acest program, regiunile respective pot obține sprijin personalizat sub formă de asistență tehnică și servicii de consultanță care să contribuie la punerea în aplicare a planului lor teritorial pentru o tranziție justă.

- **REGIO Peer2Peer +**

Mecanismul [REGIO Peer2Peer +](#) ajută personalul autorităților din cadrul programelor și al altor organisme publice implicate în gestionarea și implementarea programelor care aparțin [FEDR](#), [Fondului de coeziune](#) și [FTJ](#) să se reunească și să facă schimburi de cunoștințe și de bune practici atât la nivel bilateral, cât și multilateral.

- **JTPeers**

Acest [program](#) facilitează schimburi între teritoriile FTJ și alte părți interesate relevante din domeniul tranziției juste, inclusiv autorități regionale și publice, precum și parteneri socioeconomi, cum ar fi ONG-uri, universități, sindicate sau întreprinderi. Acesta sprijină schimbul de cunoștințe și de bune practici între experți, teritoriile FTJ și alte părți interesate relevante, oferindu-le posibilitatea de a învăța unii din experiențele celorlalți.

O resursă foarte utilă care a rezultat din proiectul [Zone functionale din EU](#) și poate servi drept punct de plecare în căutarea de finanțare este această bază de date privind [sursele](#)

[de finanțare din partea UE](#), actualizată periodic. În plus, multe organizații au scris ghiduri privind finanțarea din partea UE pentru grupuri-țintă specifice, pe care ar putea fi util să le consultați, cum ar fi acest [ghid](#) de la Confederația Europeană a Sindicatelor, care se adresează sindicatelor.

Finanțare din partea UE

Acest document este un ghid pentru schimbul de cunoștințe în contextul procesului de tranziție justă. Doar unele dintre aceste fonduri prezintă interes pentru a fi explorate în continuare ca surse de finanțare:

- **FTJ**

Accesul la [FTJ](#) (cu un volum total de 19,2 miliarde EUR) este legat de planurile teritoriale pentru o tranziție justă elaborate de statele membre în dialog cu Comisia Europeană. Cu toate acestea, administrațiile statelor membre (la nivel național, regional și local) aleg ce proiecte să finanțeze și își asumă responsabilitatea pentru gestionarea zilnică, aplicând așa-numita „gestiune partajată”. Numai acele [teritorii](#) care se preconizează că vor fi cel mai grav afectate de tranziția către neutralitatea climatică au fost eligibile pentru elaborarea unui plan teritorial pentru o tranziție justă. Planurile identifică tipurile de operațiuni avute în vedere și precizează mecanismele de guvernare.

Pentru a afla dacă puteți accesa finanțarea FTJ pentru schimbul dvs. de cunoștințe, trebuie să consultați planul teritorial pentru o tranziție justă al regiunii dvs. și/sau să contactați [autoritatea de management](#) responsabilă cu implementarea acțiunilor pe care le propune.

- **Fondul european de dezvoltare regională (FEDR)**

[FEDR](#) este un alt fond care este gestionat în regim de responsabilitate partajată. FEDR vizează toate regiunile și orașele din UE și investește în dezvoltarea lor socială și economică. Statele membre decid ele însele cât de mult din FEDR trebuie utilizat pentru fiecare dintre cele cinci domenii prioritare definite de Comisia Europeană. Cu toate acestea, cel puțin 30 % trebuie să se aloce pentru „o Europă mai verde, rezilientă, cu emisii reduse de dioxid de carbon, care se îndreaptă către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon”.

De asemenea, FEDR sprijină în mod explicit „schimbul de experiență”. Ca și în cazul FTJ, trebuie să contactați [autoritatea de management](#) pentru FEDR din regiunea dvs. pentru a afla cum anume să accesați finanțarea din FEDR pentru schimbul dvs. de cunoștințe.

- **Cooperarea interregională (Interreg C)**

Programul UE de promovare a cooperării între regiuni se numește Interreg. Interreg se împarte în mai multe componente, în funcție de tipul de cooperare: cooperare între regiunile frontaliere (Interreg A), în cadrul unor zone mari de cooperare transnațională delimitate, cum ar fi regiunea Mării Baltice (Interreg B), sau cooperare interregională (Interreg C).

Interreg C se concentrează în special pe promovarea schimburilor de experiență, a abordărilor inovatoare și a consolidării capacităților între regiuni. Prin urmare, aceasta este principala componentă a programului Interreg care trebuie luată în considerare atunci când se caută finanțare pentru schimbul de cunoștințe.

Interreg C se împarte, la rândul său, în patru programe, dintre care două prezintă interes în sensul prezentului document:

- **Interreg Europa** este un program de învățare în domeniul politicilor destinat **autorităților publice**. Acesta promovează schimbul de experiență și transferul de bune practici între actorii de la toate nivelurile de guvernare. Transmiterea unei idei de proiect în vederea căutării de parteneri și de finanțare se poate face cu ușurință prin intermediul [site-ului](#) programului.
- **Interact** este un program de sprijin. Obiectivul acestuia este de a asigura schimbul de experiențe, informații și inovații pentru a promova cele mai bune practici și a facilita cooperarea. Acest lucru se va realiza prin intermediul unor evenimente, publicații și instrumente specifice. În cadrul programului Interact nu se lansează apeluri de propuneri, ci există mai multe [birouri](#) care au rolul de a sprijini părțile interesate în punerea în aplicare a proiectelor și a inițiativelor de cooperare teritorială.

- **Orizont Europa**

Deși prezentul document se concentrează pe sprijinirea schimbului de cunoștințe în ceea ce privește demonstrarea și punerea în aplicare a tranziției juste, ar putea fi de dorit să se organizeze și schimburi specifice privind cunoștințele științifice și rezultatele cercetării. Programul-cadru al UE pentru sprijinirea acțiunilor de cercetare și inovare este [Orizont Europa](#). [Aici](#) puteți găsi o privire de ansamblu a apelurilor deschise pentru acțiuni de valorificare a cunoștințelor.

- **Erasmus+**

[Erasmus+](#) este programul UE în domeniul educației, al formării, al tineretului și al sportului pentru perioada 2021-2027. Educația, formarea, tineretul și sportul sunt domenii-cheie care sprijină cetățenii în dezvoltarea lor personală și profesională. Educația și formarea de înaltă calitate și favorabile incluziunii, precum și învățarea informală și nonformală le oferă în cele din urmă tinerilor și participanților de toate vârstele calificările și competențele necesare pentru participarea semnificativă a acestora la societatea democratică, pentru înțelegerea interculturală și pentru o tranziție reușită pe piața muncii.

- **Agenda urbană a UE**

[Agenda urbană a UE](#) este o inițiativă inovatoare de guvernare pe mai multe niveluri în materie de politică urbană, dezvoltată în cadrul cooperării interguvernamentale în domeniul urban. Aceasta le permite orașelor, statelor membre, rețelelor de orașe, Comisiei Europene, altor instituții ale UE, organismelor consultative ale UE și altor părți interesate să se reunească pentru a aborda împreună probleme urbane urgente și a obține rezultate concrete în beneficiul cetățenilor UE. Agenda urbană a UE intensifică rolul orașelor în procesul de elaborare a politicilor naționale și europene pentru a asigura o mai bună legătură între UE și nevoile cetățenilor. Această inițiativă este un mecanism-cheie de punere în aplicare a Noii agende urbane la nivelul UE.

